

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ДАВАЛЬНИЦЬКИХ УМОВАХ

Досліджено існуючий порядок бухгалтерського обліку процесу виготовлення промислової продукції на давальницьких умовах. Запропоновано виділити в діючому Плані рахунків окремий рахунок для облікового відображення формування вартості та руху продукції, виготовленої на давальницьких умовах, що дозволить вирішити існуючі суперечності, а також підвищити достовірність та аналітичність інформації щодо такої продукції

У сучасних умовах господарювання досить широкого поширення набули операції з давальницькою сировиною, які стали незамінними не лише серед виробничих підприємств (нафтопереробка, зернепереробка, легка і харчова промисловість, зокрема виробництво цукру, соняшникової олії), а й у сфері надання послуг, у будівельних і торговельних організаціях.

Зміст зазначених операцій полягає у тому, що одне підприємство закуповує сировину і передає її іншому підприємству для виготовлення за винагороду певного виду продукції шляхом переробки (обробки, збагачення чи використання) переданої сировини (незалежно від кількості замовників та виконавців, а також кількості операцій з переробки цієї сировини).

Таким чином, операції з переробки давальницької сировини дозволяють підприємцю отримати готову продукцію, не маючи при цьому відповідних виробничих потужностей. Крім того, використання давальницьких схем дозволяє українським підприємствам надати роботу незавантаженому виробничому персоналу, підвищити конкурентоспроможність власної продукції за рахунок використання брендів провідних підприємств, вивчити потреби світового ринку щодо якості та асортименту продукції тощо.

На сьогодні одним з основних проблемних питань щодо здійснення операцій з давальницькою сировиною є порядок облікового відображення процесу виробництва продукції на давальницьких умовах, що пов'язано з правом власності на зазначену сировину і продукцію. Так, згідно п.3 ст.332 Цивільного Кодексу України [25] сторона, яка передає таку сировину, тобто замовник, зберігає за собою право власності як на неї, так і на результат її переробки, а виконавець лише здійснює роботи з переробки сировини за певну плату. Тобто виконавець не відображає у своєму балансі ні вартості сировини, переробку якої він здійснює, ні вартості виготовленої з неї продукції, а лише обліковує процес здійснення ним робіт з переробки давальницької сировини. Відповідно, саме замовник повинен забезпечити облікове відображення процесу виготовлення продукції на давальницьких умовах та калькування її собівартості. Проте виникають суперечності щодо віднесення операцій з давальницькою сировиною до виробничої чи торговельної діяльності, що безпосередньо пов'язано з низьким рівнем регламентації порядку здійснення та обліку таких операцій, а також низькою неузгодженості в нормативних документах.

Таблиця 1. Порядок здійснення операцій з давальницькою сировиною у замовника та підходи до їх облікового відображення

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Джерела інформації														Кількість авторів		
			[1]	[23]	[7]	[15]	[19]	[16]	[17]	[24]	[9]	[22]	[3]	[10]	[2]	[6]		[4]	
Передано сировину в переробку	206	201	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	15
Відображено вартість давальницької сировини в собівартості готової продукції:	23	206	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	10
	26	206	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	2
	28	206	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+	+	4
Відображено вартість робіт по переробці	23	63	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	9
	23	685	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	26	63	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	2
	28	63	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+	+	4
Транспортно-заготівельні витрати	23	20,	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	26	65,	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	1
	28	66, 685	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відображено собівартість продукції, виготовленої на давальницьких умовах	26	23	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	9
	901	23	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Як бачимо, одностайною є думка лише щодо відображення в обліку процесу передачі сировини в переробку, що зумовлено чіткою регламентацією такої операції в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку [14], в якій зазначено, що матеріали, передані в переробку на сторону обліковуються на субрахунок 206 "Матеріали, передані в переробку" з подальшим включенням до складу собівартості отриманих з них виробів.

Крім того, в даній інструкції вказано, що затрати на переробку матеріалів, які оплачуються стороннім організаціям, відображаються безпосередньо за дебетом рахунків, на яких ведеться облік виробів, що отримані з переробки. З огляду на зазначене, отриману в результаті переробки сировини готову продукцію замовник може враховувати і як готову продукцію на рахунку 26 "Готова продукція", і як товари на рахунку 28 "Товари". Як наслідок, бухгалтера торговельних підприємств відстоюють думку про відсутність процесу виробництва у замовника і відображають вироблену з давальницької сировини продукцію як товари, а бухгалтера виробничих підприємств стверджують про невідповідність операцій з

давальницькою сировиною торговельній діяльності і в обліку їх відображають як процес виробництва продукції.

Досить суперечливим є трактування Є. Калюгою [15] процесу переробки давальницької сировини як отримання послуг. Вважаємо, що переробка давальницької сировини є роботою, а не послугами з переробки, оскільки передбачає здійснення виконавцем діяльності, що має матеріальний результат – готову продукцію.

Також не зрозумілим залишається підхід Р. Грачової [7] до відображення собівартості продукції, виготовленої на давальницьких умовах, за яким всі понесені витрати спочатку збираються на рахунок "Виробництво", а потім як роботи (послуги) відразу списуються на рахунок 901 "Собівартість реалізованої готової продукції". Такий підхід суперечить Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку.

З огляду на зазначене, можна виділити три основні підходи до відображення на рахунках бухгалтерського обліку у замовника процесу формування вартості продукції, виготовленої з давальницької сировини (рис. 1).

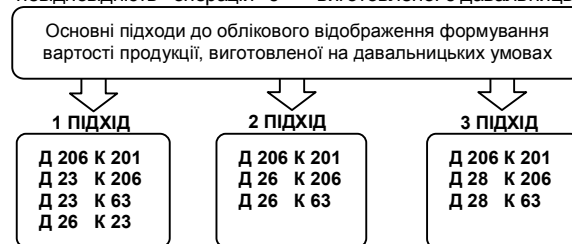

Рис. 1. Основні підходи до відображення в системі бухгалтерського обліку замовника вартості готової продукції

Більшість авторів (1-й підхід – 67 %) вважають, що торговельна діяльність не передбачає проведення обробки та переробки товарів, а лише їхній продаж, тому виготовлення готової продукції на давальницьких умовах є для замовника виробничою діяльністю. Тому під час підписання акту виконаних робіт всі витрати, понесені замовником у зв'язку з переробкою сировини повинні збиратися на рахунок 23 "Виробництво". Відповідно облік готової продукції, отриманої при переробці давальницької сировини буде здійснюватись на рахунок 26 "Готова продукція".

Прихильники 2-го підходу (13 %) керуються вже згадуваним вище пунктом Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського, за яким витрати на переробку матеріалів, які оплачуються стороннім організаціям, відображаються безпосередньо за дебетом рахунків, на яких ведеться облік виробів, отриманих з переробки. Тому немає підстав дебетувати рахунок 23 "Виробництво". І якщо отримана з переробки продукція (наприклад, цукор, олія) обліковується на рахунок 26 "Готова продукція", то на ньому необхідно обліковувати вартість робіт з переробки сировини, а також вартість самої сировини та інші витрати на доставку і зберігання.

Основним аргументом для прихильників визначення переробки давальницької сировини як торговельної діяльності є відсутність у підприємства-замовника власних виробничих потужностей, матеріально-технічної бази, необхідної для виробництва продукції. Тобто, як зазначає О. Корол: "Якщо немає засобів виробництва, то не може бути й виробництва на цьому ж підприємстві" [17]. Крім того, згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку "за дебетом рахунка 26 "Готова продукція" відображається надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю" [14]. Але в даному випадку, продукція виготовлена з давальницької сировини силами підприємця, а не власника.

У Законі України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" дано визначення поняттям "виробництво" та "торгівля". Зокрема, під виробництвом (виготовленням) розуміють діяльність, пов'язану з випуском продукції, яка включає всі стадії технологічного процесу, а також реалізацію продукції власного виробництва, а до торгівлі відносяться будь-які операції,

що здійснюються за договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на товари [13]. При цьому згідно Порядку визначення продукції власного виробництва підприємств з іноземними інвестиціями [20] продукцією власного виробництва визнається продукція, яка була повністю вироблена або піддана достатній переробці чи обробці підприємством з використанням власного або орендованого майна. Проте специфіка здійснення операцій з давальницькою сировиною не відповідає зазначеним визначенням.

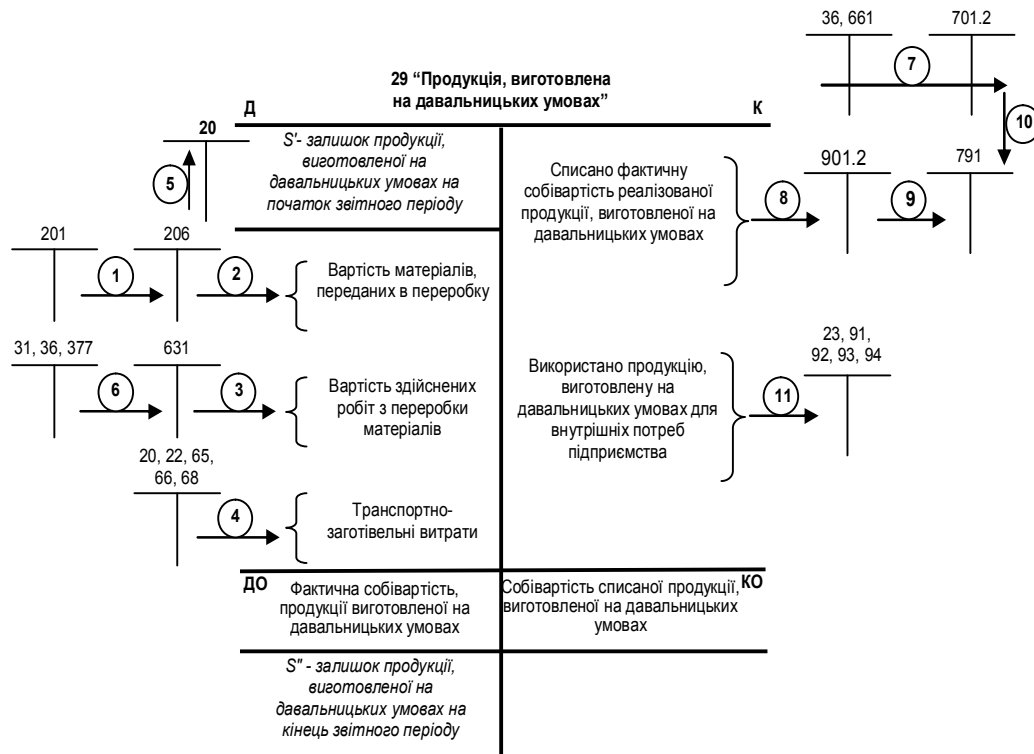
Як бачимо, жоден із розглянутих підходів не відображає сутність та особливості операцій з давальницькою сировиною. Тому, з огляду на зазначене, вважаємо що облік процесу формування вартості продукції, виготовленої на давальницьких умовах необхідно здійснювати на окремому рахунку, зокрема 29 "Продукція, виготовлена на давальницьких умовах" (рис. 2).

Рахунок 29 "Продукція, виготовлена на давальницьких умовах" призначений для обліку формування первісної вартості продукції з давальницької сировини, а також узагальнення інформації про наявність і рух такої продукції.

До продукції, виготовленої на давальницьких умовах, належить продукція, вироблена з використанням давальницької сировини (крім тієї частини, що використовується для проведення розрахунків за її переробку), яка відповідає технічним умовам, стандартам, і визначена як кінцева у контракті між замовником і виконавцем.

За дебетом рахунку 29 "Продукція, виготовлена на давальницьких умовах" відображається первісна вартість такої продукції, яка складається з наступних фактичних витрат:

- вартість давальницької сировини, використаної для виготовлення продукції (за мінусом вартості оприбуткованих відходів);
- транспортно-заготівельні витрати;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з доведенням давальницької сировини до стану, в якому вона придатна для використання у запланованих цілях (вартість робіт з переробки давальницької сировини).

- 1 – передача давальницької сировини в переробку
- 2, 3, 4 – оприбуткування готової продукції від переробника
- 5 – оприбуткування залишків давальницької сировини і відходів
- 6 – погашення забаргованості перед виконавцем (переробником) різними формами: грошовими коштами, готовою продукцією, давальницькою сировиною
- 7, 8, 9, 10 – реалізація продукції, виготовленої на давальницьких умовах (видача заробітної плати готовою продукцією)
- 11 – списання продукції, виготовленої на давальницьких умовах, на власні потреби підприємства

Рис. 2. Облікове відображення формування первісної вартості продукції, виготовленої на давальницьких умовах та її руху

За кредитом рахунку відображається вибуття продукції, виготовленої на давальницьких умовах, унаслідок продажу, передачі в подальшу переробку, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визначення активу.

Собівартість реалізованої продукції, виготовленої на давальницьких умовах, визначається за методами оцінки вибуття запасів.

Аналітичний облік продукції, виготовленої на давальницьких умовах, ведеться за видами такої продукції, підприємствами-переробниками, видами економічної діяльності.

Рахунок 29 "Продукція, виготовлена на давальницьких умовах" кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 206 "Матеріали, передані в переробку", 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", 20 "Виробничі запаси", 22 "МШП", 65 "Розрахунки за страхуванням", 66 "Розрахунки за виплатами працівникам", 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"; за кредитом з дебетом рахунків: 20 "Виробничі запаси", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 23 "Виробництво", 37 "Розрахунки з різними дебіторами", 90 "Собівартість реалізації",

91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності", 99 "Надзвичайні витрати".

Оскільки продукція, виготовлена з давальницької сировини, відповідає всім характеристикам готової продукції, то вважаємо, що дохід від її реалізації слід відображати по кредету рахунку 701 "Дохід від реалізації готової продукції" з відповідним списанням її собівартості в дебет рахунку 901 "Собівартість реалізованої готової продукції". При цьому, вважаємо, що до зазначених рахунків необхідно відкрити наступні аналітичні рахунки:

- 701.1 "Дохід від реалізації готової продукції з власної сировини";
- 701.2 "Дохід від реалізації готової продукції з давальницької сировини";
- 901.1 "Собівартість реалізованої готової продукції з власної сировини";
- 901.2 "Собівартість реалізованої готової продукції з давальницької сировини".

У таблиці 2 наведено типову кореспонденцію рахунків щодо відображення операцій з давальницькою сировиною у замовника відповідно до нумерації, наведеної на рис. 2.

Таблиця 2. Типові бухгалтерські проводки щодо відображення операцій з давальницькою сировиною у замовника

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Передача давальницької сировини в переробку			
1	Передано давальницьку сировину в переробку	206	201
Оприбуткування готової продукції від переробника			
2	Відображено вартість давальницької сировини в собівартості готової продукції	29	206
3	Відображено вартість робіт з переробки	29	63
4	Відображено транспортно-заготівельні витрати	29	20, 22, 65, 66, 685

Продовження табл. 2

1	2	3	4
Оприбуткування залишків давальницької сировини, відходів і супутньої продукції			
5	Оприбутковано відходи від переробника давальницької сировини	209	206
	Повернуто невикористану давальницьку сировину	201	206
Погашення заборгованості за переробку давальницької сировини різними формами			
6	Проведено розрахунок з переробником грошовими коштами	63	311
	Проведено розрахунок з переробником давальницькою сировиною	377	712
		943	201
	63	377	
Проведено розрахунок з переробником продукцією, виготовленою на давальницьких умовах	36	701.2	
	901.2	29	
	63	36	
Реалізація продукції, виготовленої на давальницьких умовах			
7	Відображено дохід від реалізації готової продукції з давальницької сировини	36	701.2
	Видано заробітну плату продукцією, виготовленою на давальницьких умовах	661	701.2
8	Списано собівартість готової продукції з давальницької сировини	901.2	29
9	Списано собівартість реалізованої готової продукції з давальницької сировини на фінансові результати	791	901.2
10	Списано доходи від реалізації готової продукції з давальницької сировини на фінансові результати	701.2	791
Списання продукції, виготовленої на давальницьких умовах, на власні потреби підприємства			
11	Списано готову продукцію з давальницької сировини на виробництво власної продукції, надання робіт (послуг)	23	29
	Списано готову продукцію з давальницької сировини на загальновиробничі потреби	91	29
	Списано готову продукцію з давальницької сировини на адміністративні витрати	92	29
	Списано готову продукцію з давальницької сировини на витрати на збут	93	29
	Списано готову продукцію з давальницької сировини на інші операційні витрати	94	29

Отже, всі витрати, понесені замовником у зв'язку з переробкою сировини, у тому числі вартість робіт, здійснених виконавцем, збираються на рахунок 29 «Продукція, виготовлена на давальницьких умовах».

Слід зазначити, що в результаті переробки давальницької сировини, поряд з основною продукцією може бути отримана в єдиному технологічному процесі і супутня продукція (наприклад, у м'ясожировому виробництві – технічна кров, роги, щетина; у харчовій промисловості – жом, макуха та сироватка тощо), а також

виробничі відходи. Тому вважаємо за необхідне відкрити до запропонованого рахунку наступні субрахунки:

- 29.1 «Основна продукція, виготовлена на давальницьких умовах»;
- 29.2 «Супутня продукція, виготовлена на давальницьких умовах».

При цьому до первісної вартості основної продукції, виготовленої на давальницьких умовах, включається не вся вартість переробленої давальницької сировини, а лише та її частина, яка залишиться після вирахування з неї вартості супутньої продукції і відходів (рис. 3).

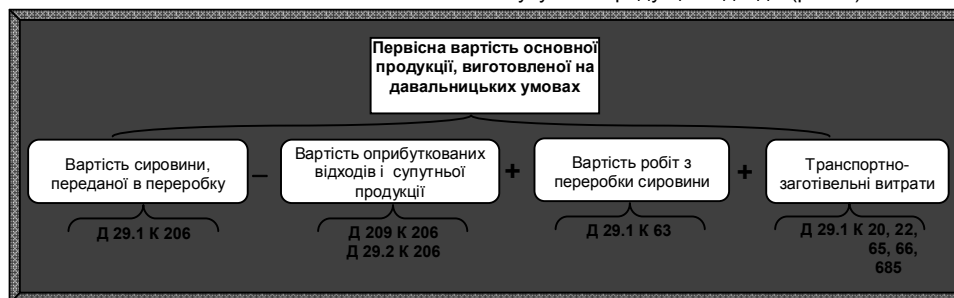

Рис. 3. Формування первісної вартості основної продукції, виготовленої з давальницької сировини

Якщо супутня продукція відповідно до умов договору, підлягає передачі замовнику, то її документування, облік та передачу замовнику здійснюють аналогічно як і основну продукцію, виготовлену з давальницької сировини. При цьому, супутню продукцію оприбутковують у замовника наступним чином:

- за справедливою вартістю, якщо вона призначена для реалізації;
- за оцінкою її можливого використання, якщо її використовуватимуть на підприємстві.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Давальницька сировина на всіх етапах її обробки та продукція, вироблена з неї, є власністю замовника, виконавець лише здійснює переробку даної сировини за відповідну плату. Тому зазначені цінності обліковуються у замовника.

Вивчення існуючого порядку бухгалтерського відображення у замовника процесу виготовлення промислової продукції на давальницьких умовах показує, що виникають суперечності щодо віднесення операцій з давальницькою сировиною до виробничої чи торгівельної діяльності, що безпосередньо пов'язано з низкою неузгодженостей в нормативних документах.

Для вирішення зазначених суперечностей запропоновано виділити в діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку окремий рахунок для облікового відображення формування вартості та руху продукції, виготовленої з давальницької сировини, зокрема рахунок 29 «Продукція, виготовлена на давальницьких умовах».

Також запропоновано відповідні аналітичні розрізи до рахунку 29 «Продукція, виготовлена на давальницьких умовах», 701 «Дохід від реалізації готової продукції» та 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», що дозволить підвищити достовірність та аналітичність інформації щодо формування первісної вартості та руху продукції, виготовленої на давальницьких умовах.

Використання запропонованого рахунку потребує відповідного удосконалення ряду нормативних документів, зокрема Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) та ін.

Крім того, в операціях з давальницькою сировиною можливе використання різних форм розрахунків замовника з виконавцем. Ці особливості мають визначальний вплив на порядок обліку давальницької сировини та результатів її переробки, що є предметом подальших досліджень.

Список використаної літератури:

1. Акциз та давальницька сировина // Фінансове право. – 2003. – Режим доступу: http://www.urist.org.ua/issue/fin/1429190303/aktsiz_ta_davalnitska_sirovina. 2. Анищенко А.В. Учет операций с давальческим сырьем / А.В. Анищенко // Актуальные вопросы бухгалтерского учета и налогообложения. – 2009. – № 8. – Режим доступу: http://www.profitgroup.ru/art_daval5. 3. Антонова М. Переработка давальческого сырья / М. Антонова // Новая бухгалтерия. – 2008. – № 10. – Режим доступу: http://www.profitgroup.ru/art_daval2. 4. Бровко Л.І., Бабенко Л.В. Облікові аспекти переробки давальницької сировини в олієжировому виробництві / Л.І. Бровко, Л.В. Бабенко // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 57. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. – 103 с. – С. 11-16. 5. Бутинцев Ф.Ф. та ін. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит”; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця / 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП „Рута”, 2001. – 544 с. 6. Гончаренко О.О. Особливості обліку операцій з давальницькою сировиною / О.О. Гончаренко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. Випуск 54. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. – 78 с. – С. 34-37. 7. Грачова Р. Дав нафту - отримав бензин. Нафтопереробка на давальницьких умовах / Р. Грачова // Дебет-Кредит. – 2004. – № 36. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/1cid0376.html>. 8. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 384 с. 9. “Давальческие” операции в Украине: торговля или производство? // Бухгалтерия. – 2001. – № 25/1 (440/1). – Режим доступу: <http://www.buhgalteria.com.ua/Hit.html?id=56>. 10. Ефремова А.А. Давальческая переработка сырья / А.А. Ефремова // “Новое в бухгалтерском учете и отчетности”. – 2009. – № 10). – Режим доступу: <http://naloglib.net/010/davalcheskaya-pererabotka-syrua>. 11. Житний В.Є. Удосконалення аналізу операцій з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / В.Є. Житний. – Харків, 2001. – 20 с. 12. Закон України “Про операції з давальницькою сировиною в зовнішньоекономічних відносинах” № 2761-III від 04.10.01 р. [Електронний ресурс]: К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2009. 13. Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” N 1775-III від 01.06.2000 р. [Електронний ресурс]: К.: CD-

вид-во “Інфодиск”, 2009. 14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291 від 30.11.99 р. [Електронний ресурс]: К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2010. 15. Калюга Є. Контроль за правильністю відображення в бухгалтерському та податковому обліку операцій з давальницькою сировиною / Є. Калюга // Вісник податкової служби України. – 2000. – № 31. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DG001139.html. 16. Кіляр О.Р. Облік і аналіз операцій з давальницькою сировиною: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” / О.Р. Кіляр. – Київ, 2008. – 20 с. 17. Корол О. Працюємо з “давалом” / О. Корол // Дебет-Кредит. – 2002. – № 26. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/1bid01922.html>. 18. Кузьмінський Ю.А. Зовнішньоекономічний контракт – джерело інформації оперативного обліку (переробка іноземної давальницької сировини) / Ю.А. Кузьмінський // Регіональні перспективи – 2001. – №2-3. – С.54-57. 19. Михайлов О. ПДВ, сільгоспвиробники і давальницька сировина: до і після 1 січня 2005 р. / О. Михайлов // Дебет-Кредит. – 2004. – № 48. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/1cid0168.html>. 20. Порядок визначення продукції власного виробництва підприємств з іноземними інвестиціями, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України N 1061 від 05.09.1996 р. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1061-96-%EF>. 21. Прибега І. Особливості роботи швейних підприємств на умовах давальницької сировини / І. Прибега // Наукові записи № 1 “Проблеми реформування економіки, обліку, контролю та аналізу підприємств”, Тернопіль. – 1999. – 222 с. 22. Родионова І. Учет операций с давальческим сырьем / И. Родионова // Режим доступу: http://www.glavbuh.net/misk_deyatel/otraslevoi_uchet/uchet-operacii-s-davalcheskim-syrem. 23. Тарасова М. Переробка давальницької сировини та звичайні ціни / М. Тарасова // Школа бухгалтера. – 2006. – № 15. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/3cid01561.html>. 24. Учет операций с давальческим сырьем у сельхозпредприятия-заказчика // Все о бухгалтерском учете. – Режим доступу: <http://www.advocat-cons.info/index.php?newsid=6690>. 25. Цивільний кодекс України N 435-I від 16.01.03 р. [Електронний ресурс]: К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2010.

ІВАНЕНКО Валентина Олександрівна – асистент кафедри аналізу і статистики Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

– обліково-аналітичне забезпечення складання статистичної звітності;
– проблемні питання економічного аналізу і статистики